

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 944

SPRAWOZDANIE

KOMISJI KULTURY I ŚRODKÓW PRZEKAZU

**o poselskim projekcie uchwały w sprawie
upamiętnienia bohaterów Rewolucji 1905 roku
w 120. rocznicę jej wybuchu (druk nr 911)**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierował w dniu 18 grudnia 2024 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 8 stycznia 2025 r.

wnosi:

Wysoki Sejm podjąć raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 8 stycznia 2025 r.

Sprawozdawca

(-) Krzysztof Piątkowski

Przewodniczący Komisji

(-) Piotr Adamowicz

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia ... 2025 r.

w sprawie upamiętnienia bohaterów rewolucji 1905 roku w 120. rocznicę jej wybuchu

W roku 2025 obchodzimy 120. rocznicę wybuchu rewolucji 1905 roku na ziemiach polskich objętych zaborem rosyjskim. Jej bezpośrednią przyczynę stanowiły klęska Rosji w wojnie z Japonią, nasilający się w jej wyniku terror, rusyfikacja, znaczne pogorszenie warunków życia szczególnie niższych warstw społecznych oraz demokratyzacyjne i niepodległościowe aspiracje narodu polskiego.

Wydarzenia rewolucyjne, które ogarnęły całe Imperium Rosyjskie na przełomie XIX i XX wieku, szczególnie mocno dotknęły ziemie polskie. Zapłonęły m.in. ulice w Warszawie, regionie łódzkim, Zagłębiu Dąbrowskim, Częstochowie, Zagłębiu Staropolskim, Białymstoku i okolicach Lublina. Na terenie Galicji i Górnego Śląska odbywały się zaś strajki solidarnościowe, których uczestnicy wyrażali zarówno sprzeciw wobec absolutystycznego reżimu carskiego, manifestowali polską tożsamość narodową, jak i domagali się lepszych warunków życia i godnej pracy. Warto zaznaczyć, że w rewolucyjnych wydarzeniach obok mężczyzn masowo brały udział także kobiety, a obok Polaków – Żydzi.

Upamiętniając wydarzenia z lat 1905–1908, wspominamy tych, którzy ponieśli najwyższą ofiarę. Należą do nich osoby zesłane na Sybir oraz powieszone na stokach warszawskiej cytadeli czy podwórzu więzienia przy ul. Gdańskiej w Łodzi. Pamiętamy także o zabitych w czasie demonstracji ulicznych oraz wydarzeń takich jak powstanie łódzkie z czerwca 1905 roku, a także Żydów zamordowanych w pogromach organizowanych przez rosyjską ochronę. Wśród ofiar znalazły się zarówno wybitne postaci, np. Józef „Montwiłł” Mirecki i Stefan Aleksander Okrzeja, jak i rzesze anonimowych osób, których nazwisk historia niestety nie zapamiętała. W naszej świadomości na zawsze pozostanie także fakt, że wśród uczestników rewolucji 1905 roku znaleźli się późniejsi twórcy niepodległego państwa polskiego, w tym Józef Piłsudski, który stworzył Organizację Bojową PPS w celu walki zbrojnej o niezawisłość Rzeczypospolitej.

Warto także przypomnieć, że przez dwa lata trwania rewolucji przez ziemie polskie przetoczyło się niemal 7 tysięcy strajków, w których wzięło udział około 3, 5 miliona osób. Rewolucjoniści w swojej determinacji i organizacji zdołali również okresowo przejąć kontrolę nad niektórymi miastami, takimi jak Dąbrowa Górnicza czy Ostrowiec Świętokrzyski.

Choć sama rewolucja została stłumiona przez carski reżim, przyniosła trwałe zmiany. Dzięki działaniom rewolucjonistów, a także wieloletnim pracom Ligii Narodowej i Związku Młodzieży Polskiej „Zet”, w prywatnych szkołach Królestwa Polskiego i urzędach gminnych pojawił się język polski, mogły rozwijać się ruch spółdzielczy oraz stowarzyszenia i organizacje zrzeszające Polaków, takie jak Macierz Szkolna. Pokolenia wyrosłe na doświadczeniu rewolucji odegrały ogromną rolę w procesie odzyskiwania niepodległości w 1918 roku.

Wydarzenia, które miały miejsce w 1905 roku na ziemiach polskich, stały się bardzo ważnym elementem kształtowania się polskiej tożsamości narodowej i inspirowały kolejne pokolenia do buntów przeciwko niesprawiedliwości, autorytaryzmowi i nierespektowaniu praw obywatelskich i człowieka.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 120. rocznicę wybuchu na ziemiach polskich rewolucji 1905 roku, będącej wielkim zrywem społecznym i niepodległościowym wymierzonym w carskiego zaborcę, pragnie oddać hołd wszystkim jej ofiarom i bohaterom oraz wzywa do godnego uczczenia jubileuszu i wspierania wszelkich inicjatyw mających na celu upamiętnienie tego wydarzenia.